

Ho, Levi!

„Ho, Levi!”

Dat zeiden de Farizeën, die meenden dat God hen tot verkeersagenten had aangesteld op den weg ten hemel. Die verbonds-schender hoorde niet bij Jezus, laat hem in de zonde blijven opdat onze vroomheid te meerder worde.

„Ho, Levi!” zoo zeggen ook wij. Want er moet nog heel wat met u gebeuren. Dat gaat zoo één, twee, drie niet, vriend!

Hebt gij uw zonde beleden?

Kent gij uw ellende wel goed, man?

Want wij zijn rijk in onze ellende, God zij ons genadig!

Practisch beginnen de meesten, althans velen, van ons den Catechismus met Zondag 2. Wat verstaan wij ervan, dat God aan het Volk Zijns Eigendoms hun ellende leert opdat wij Hem zoud en a n h a n g e n, zooals Calvijn zoo schoon zegt? Inplaats dat God ons hart breekt om er met Zijn genade in te wonen, breken wij zelf ons hart en bieden het den Heere aan: Alstublieft!

En zoo zijn wij voor een deel — ik vrees voor een groot deel, ik hoop het anders — aan Arminius uitgeleverd!

Zoo vertellen wij en zoo spreken wij en zoo zingen wij: Doe als Abraham, die geloovige man! En lijkt gij al veel op Mozes?

Ik mag die wondeplek in veel vertellen en spreken niet verdoezelen. God geve dat het slechts een gebrek is in ons spreken en niet in ons geestelijk leven!

„Ho, Levi!” zeggen wij.

Maar Jezus zegt: „Kom!”

Toen kwam Levi en hij richtte een grooten maaltijd aan en... vele tollenaars en zondaars zalen mede aan.

„Ho, Levi!”

Gij moet nu andere kennissen zoeken, waarde broeder!

Dat zeiden de Farizeën. Die hadden een gerechtigheid buiten het Verbond en kenden daarom de gemeenschap niet.

Maar deze tollenaar verstond de gemeenschap.

Als wij in zijn plaats geweest waren! Wel, ik vrees dat wij na één dag discipelschap, druk gepraat hadden over: mijn vriend Petrus! Het zou zoo op onze lippen liggen: Ik zei daar net tegen Johannes! En als Jakobus voorbij kwam, zouden wij met een breeden armzwaai gegroet hebben: Dag, Jakobus! Maar deze christen is nog niet vergeten, dat zijn naam was genadeloos.

De Heere Jezus haalt bij deze geschiedenis een woord van Hosea aan: Ik wil goedheid en geen offerande.

Dat wil zeggen: gij behoeft Mij niet te bewegen tot liefde door uw godsdienstigheid. Maar Ik wil uw hart bewegen door Mijn Liefde.

Ach, werd er van zulke door God bewogen harten toch wat meer openbaar!

Dan gaan onze lippen bewegen, onze handen, onze voeten!

Dan worden wij in den besten zin des woords een bewegelijk volk!

„Geen Gemeente van Christus”, schreef eens Ds J. C. Sikkels, „geen Gemeente van Christus staat als gemeente geestelijk hooger dan zij uitkomt in haar Diaconie, in haar Zending, in haar Inwendige Zending ook, in haar pogen om het licht en de ontferming Gods te laten schijnen over al wat ellendig is”.

Zullen wij doen als Levi?

Ho, mijn broeder!

Nu zeg ik: Ho!

Maar wij zullen opstaan, want Christus zegt: Volg Mij.

N. B.

de vraag, of de synode daarover eerst handelen moet. „De Heraut” heeft een week geleden dat artikelje overgenomen; het bracht bezwaar in tegen wat ik vermoedelijk ondersteld werd geschreven te hebben.

Ik heb dadelijk na lezing van dit stukje van Dr v. d. Zanden, een week dus vóórdat „De Heraut” instemming ermee betuigde, hem een zeer kort stukje ter plaatsing aangeboden. Verleden week las ik echter daarover niets in „Gron. Kerkbode”. Ik zal nog een week afwachten; zoo noodig kom ik er hier op terug. Ik meen, dat Dr v. d. Zanden de zaak niet zuiver stelde, en vroeg op een bepaald punt nader licht. Dat nadere licht ontstak „De Heraut” mij ook niet. Daarom blijft er niets anders over, dan nog even te wachten.

K. S.

Over de „Algemeene Genade”.

(Antwoord aan Dr O. Noordmans.)

II.

Eén van de eerste vragen nu, die in mijn beantwoording van Dr Noordmans' artikel de aandacht hebben moeten, is deze: of Dr Noordmans van Dr Kuypers meening inzake de gemeene gratie een zuiver beeld geeft? Deze vraag is hierom van beteekenis, wijl Dr Noordmans op de relatie Kuypers—Schilder wijst, meent, dat de troost, dien althans Dr Kuypers hem nog liet, door Schilder geheel wordt weggenomen, en zoo de gereformeerden van heden op den tweesprong staan, en op die spanningsvolle plek een keuze hebben te doen.

Naar mijn meening nu heeft Dr Noordmans de bedoeling van Dr A. Kuypers niet altijd goed verstaan. Ik zet het mes van mijn antieritiek juist op dit punt in, wijl het m.i. verhelderend kan werken, ook naar binnen.

Om wat ik beweerde, te bewijzen, leg ik den vinger bij deze uitspraak van Dr Noordmans:

„Naast de particuliere genade, waarvan de lijn bij „Abraham duidelijk wordt, is (volgens Kuypers) de gemeene gratie in de historie opgetreden. Zij houdt iets „betrekkelijks en blijft (alweer volgens Kuypers) buiten „de absolute tegenstelling van Adam en Christus, die „bij de particuliere genade alles beheerscht”. („Ref.” bl. 123/4).

Nu heeft, zie ik wel, Dr Noordmans zelf wel gevoeld, dat hij hier een dilemma aan Kuypers opdrong, dat dezen toch niet heelemaal „ligt”. Althans, in die richting schijnt mij het feit te wijzen, dat Dr Noordmans er den nadruk op legt, dat de algemeene genade, die dan in Kuypers theorie van Noachs dagen zou dateeren, die algemeene genade is „waarmee WIJ te maken hebben”. (Noordmans, „Ref.” 123, kolom 2.) Dr Noordmans zegt in dit verband: „wat wij cultuur noemen, volkeren, talen, overheid, is (volgens Kuypers) toen ontstaan”.

Maar hiertegenover valt op te merken, dat onder „cultuur” toch wel heel veel meer moet worden samengevat dan „volkeren, talen, overheid”. In elk geval deed ik zelf dit in heel den gedachtengang van de beide door Dr Noordmans aangehaalde publicaties in „Jezus Christus en het menschenleven” en „Wat is de Hemel?”. En ook Kuypers doet dit. Men behoeft slechts het eenvoudige werk te doen, dat binnen ieders macht ligt: het opslaan van de registers op Kuypers Gemeene Gratie. Op het trefwoord „cultuur” het boek naslaande, hoort men al dadelijk zich verwijzen naar een beschouwing over wat vóór Noach lag: „het opkomen der cultuur door de ontdekkingen van Lamechs zonen”. Leest men wat Kuypers daarvan zegt, dan hoort men zich verzekeeren, dat deze uitvindingen „een sterke proeve van Gods gemeene gratie” waren. Wel verre van „particuliere” en „algemeene” „genade” principieel tot scherpe afbakening van „terreinen”, over en weer, te verplichten, laat Kuypers (I, 283) „particuliere” en „gemeene genade” „voor een oogenblik in de Arke geheel ineen vloeien”. De periode vóór den zondvloed is dan ook z.i. voor de ontwikkeling van de daarna komende menscheit van hooge beteekenis geweest (282).

Niet alleen trouwens de „dateering” van de „algemeene”, maar ook die van de „bizondere” genade is bij Kuypers anders, dan Dr Noordmans met zooveel woorden aangeeft. Zeker, Dr Noordmans drukt zich zeer voorzichtig uit, als hij constateert, „dat (volgens Kuypers) „de lijn” der „particuliere genade” bij Abraham duidelijk wordt” (123, 2). Met nadruk betoogt evenwel Kuypers, I, 287, dat de godgeleerden, die hij volgen wil, het verbond der genade „toch reeds van het Paradijs gedagteekend hebben”.

Dat ik, hierop wijzende, me niet aan haarkloverijen te buiten ga, is duidelijk. Want juist op dit punt van Dr Kuypers betoog wordt doorzichtig, dat hij — en dat is het nu juist, waartegen Dr Noordmans zijn scherpste aanvallen richt — de „algemeene” genade, als het erop aankomt, in den grond mede een kwestie van „bizondere” laat zijn — van den beginne. „Van den beginne”, — d.w.z. van de schepping af. Met het voorzetsel „naast” (gem. gr. „naast” part. gen.) kan men hier niet volstaan. Als Kuypers betoogen wil, dat het (niet meer dan) „GEMEENE” gratie geweest is, wat vóór den zondvloed tijdens en na Lamechs zonen aan levensontwikkelingspogingen te noteeren viel, dan legt hij de armoede van de „gemeene gratie” tegenover den rijkdom der bizondere bloot (I, 280—283). Maar als hij, nu van den anderen kant zijn onderwerp benaderende, zijn lezers leeren wil, dat het toch heusch een kwestie van (gemeene) GRATIE (genade) is, dan legt hij den nadruk erop, dat de „gemeene gratie”, schoon reeds dadelijk na den val in het paradijs werkende (286), nu na den vloed als gratie wordt UITGESPROKEN, zulks dan in een VERBONDsluiting; een verbond van gemeene gratie treedt „breed” op, „nog eer het particuliere genadeverbond klaarder uitkomt” (287).

in politieke regionen gepleit voor een samengaan met elke groep, die de „grootte beginselen van de reformatie” aanvaardt. Dit wordt dan aangeprezen met beroep op een woord van Groen; maar vergeten wordt misschien, dat Groen in zijn bitteren strijd, waarin — naar het woord van Ds C. Veenhof — juist de vrienden hem altijd in beslissende uren in den steek gelaten hebben, nog wel wat andere dingen óók gezegd heeft. Andere dingen, ik bedoel hiermee dezen keer: concrete dingen in concrete situaties. Want — men kan soms niet te vaak herhalen — want „in abstracto” ben ik zelf het roerend eens met elke opwekking, om saam te werken met wie de grootte beginselen der reformatie aanvaardden. In de politiek? Ja zeker, als U zoo wilt. Maar ik ga gerust verder. Ik ben het er ook mee eens, wat de school betreft. Lagere, middelbare, hogere. Zelfs wat de kerk betreft. Ik acht het zelfs zonde voor God, de schuld ervan te zijn, als die samenwerking niet komt. Alleen maar — en dáárvoor de oogen te openen, is nu al jaren lang mijn bedoeling geweest — alleen maar: ik geloof niet, dat diegenen, die men dan vandaag op „grond” van deze woorden van Groen als groep zou willen naar zich toe trekken, de grootte beginselen van de kerkhervorming, van de reformatie, werkelijk deelen. Ik geloof niet, dat Prof. Haitjema dit doet, als hij meent, wat hij schrijft, hetgeen ik natuurlijk van hem gelooven moet. Ik geloof het van diegenen, die in „De Nederlander” leiding geven in barthiaansche richting, evenmin. Ik geloof, dat van heel wat docenten in allerlei lagen van ons onderwijs, niet meer gezegd kan worden, dat ze de grootte beginselen van de reformatie realiter onderschrijven. Want, deden zij het, dan zouden ze wel anders spreken over de Schrift en over den Christus, en over de openbaring, en over de volbrenging, de verzoening.

En als men dan een proefnummer van een „christelijk-sociaal” dagblad thuis krijgt, gedrukt op dezelfde plaats, als waarvan ook „De Standaard” uitgaat, en het gezicht valt dan dadelijk op een artikel van Ds J. J. Buskes, dan mag men toegeven, dat dat artikel „maar” over Bartje, en heelemaal niet over Barth ging, maar we vragen ons toch af: kunnen de christelijk-sociale gedachten, die hier ontwikkeld zullen worden, zich losmaken van denzelfden „geest” — juist Ds Buskes zal die vraag kunnen waardeeren, hij had het immers juist over den „geest” van Assen —, die in heel het optreden van Ds Buskes spreekt? Ds Buskes, bekend om zijn N.C.S.V.-sympathieën, bekend voorts om zijn artikelen over Barth, bekend ook om zijn inzichten inzake „C.D.U.” en „S.D.A.P.”? Ik weet het, Ds Buskes persoonlijk kan onderscheiden — denkt dit althans — tusschen het program en het protest der S.D.A.P., en den daar heerschen den „geest”. Maar ik kan dat niet; ik kan ook den „geest” van Assen niet van Assens besluiten scheiden, evenmin als ik geloof, dat de C.D.U. geest en program (en nog wel wat meer) van de S.D.A.P. zal kunnen scheiden op den duur. Ik acht al dat scheiden tusschen „geest” en „zaak” fictief, en daarom gevaarlijk, wijl verdoezelend en praktisch de richting der synthese ons opdringend.

En nu sprak ik nog niet eens over het onderwijs in zijn breede lagen; over het sociale leven afzonderlijk; over de gebrekkige inzichten, die er in veel kringen zijn ten aanzien van de vraag, of men den strijd over Barths opvattingen als een theologenruzie moet zien, dan wel als een levensbelang voor heel de actie van het christelijk volk.

Ik sprak daar over de N.C.S.V., en over de taxatie van zulk een vereniging. Hoe kunnen we de gevaren, die aan dit lidmaatschap der N.C.S.V. verbonden zijn, met aandrang aan de studenten voorhouden, indien de opwekking, om naar die vermaning te luisteren, de spits afgebroken is door een publieke erkenning van barthianen als in-wijderen-zin-gereformeerden? In denzelfden tijd, waarin sommigen — ik meen, ten onrechte — hun best doen, om de tucht over N.S.B.-ers te remmen, door een (m.i. onnoodige) herinnering aan het gezag der synode, zijn juist ook zulken, die een concreet besluit der synode inzake de N.C.S.V. toonen kwalijk te kunnen op prijs stellen, onder degenen, die tegen de polemiek in eigen kring, zelfs zonder betooning van kennis van zaken, zoo maar ageeren. En geven ze sympathiebetuigingen aan anderen, die duidelijk uit een anderen „geest” redeneeren over samenwerking met andersdenkenden, dan er uit gemeld synodebesluit spreekt. Toevalligheden zijn dit niet; want de „geest” van den een roept tegen dien van den ander. Wil men liever het leelijke germanisme „instelling”, — mij ook goed.

En daarom kan men niet volhouden, dat de kwesties, die aan de orde zijn geweest, hun actualiteit verloren hebben. In den doofpot mogen ze niet. Wel natuurlijk kunnen ze, afgedacht van de onvermijdelijke behandeling in het openbaar, besproken worden in intiem kring. Maar natuurlijk is dat al honderdmaal gebeurd; en het is wel wat bedroevend, dat menschen, die van die binnenkamers gehouden gesprekken niets kunnen afweten, zoo maar vertellen, dat er toch eens moet gepnat worden. Denken ze soms, dat het anderen, die uren en uren aan gesprek en aan correspondentie besteed hebben, aan het begin der christelijke gehoorzaamheid op dit punt nog ontbreekt?

Volgende maal iets over punt c.

K. S.

Een opmerking van Dr L. v. d. Zanden, en van „De Heraut”.

Dr L. v. d. Zanden heeft, twee weken geleden, iets geschreven in „Gron. Kerkbode”, rakende de kwestie van de kerkelijke behandeling van N.S.B.-ers e.d., en

houden. Hij zal in Middelbaar. Hij ten tijd als Jezus ers, wat Hij als den Raad des, wat de Vader den Vader terug tijd om dit rustig Christus, Hij zal of!

leeren, die ook Volcinder den bij al het werk van Gods eeuwigen, en op wat schen fluisteren heeft kans in de lichtig te worden lezen of er rijpen wie rustig blijft, en die ziet wel gaat, dat het zou men de vruchten gehoor van het niet zenuwachtig rkens.

v. d. B.

II

LEVEN

in het voorgaande gedachte is — ik tel zie in het bre omheen gesproken er duidelijk uitge orde gesteld zijn, aangeduid, slechts den ze dus eigen zoodat de strijd bij t te bezigen — wel

in niet juist. nistenbond samen e vraag, inhooverre nize verplicht zijn, het „barthianisme” naar actualiteit nog duidelijk, als men tencongressen en laant een reeds in calvinistische the schouwing: wat ik men nog steeds op alweg verkeert, en e belijdenissen ook die in hun weten ingrijpende punten persoonlijk bekend, enstelling van het or een spreekbeurt zijn, die het calv diep insnijdende ve rusten. Genoeg mbond nog steeds ngres een bepaald daardoor de vraag volgende congre a nummer drie, e r vier volgen? En e We moeten toch liven spreken over de congres in be

gemeenen invloed dat deze gebroke et enkele feit, dat e leidslieden zijn. Studentenvereeni walijk strookt met eft besloten, geef mbaren barthiaa te denken. Het is onder hen, die de zijn, die met be aald leven uit de uit. Dit besluit zelf waardeering van eld en gewerkt is. lidmaatschap van den zijn; en het a om aan gerefer p aan, dat zij den og zouden brengen. zouden ontraden t nu geheel en al a uitgesproken g n hebben. En in Kuypers werk af t ze, behalve aan n veel te danken an de meeloopers n, voorzoover ac de laatste weken